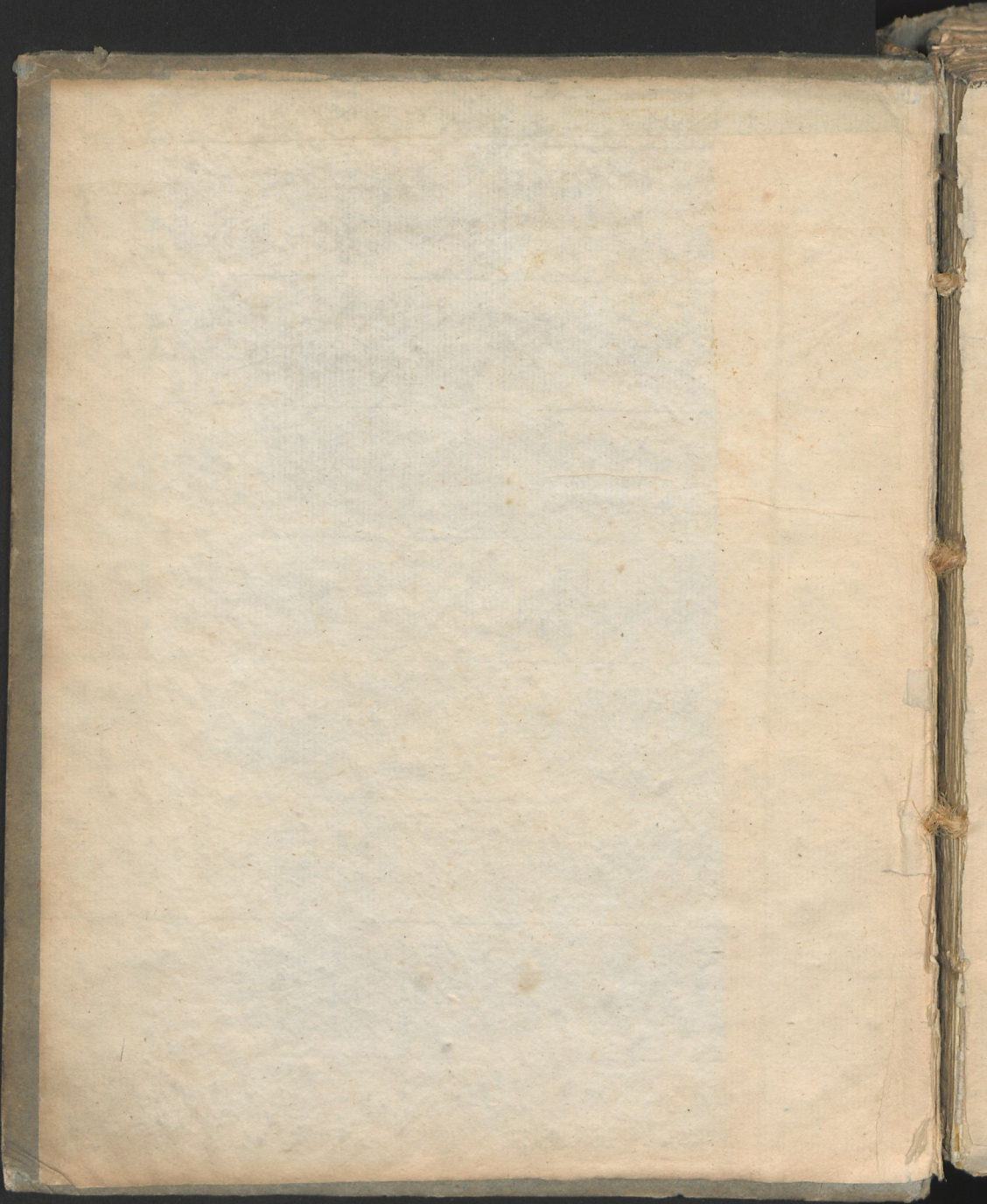

37

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
SISTENS DISQVISIONEM
QVATENVS CACOCXYLIA
CAVSA SIT FEBRIVM

QVAM
CONSENTIENTE INCLYTO MEDICORVM ORDINE

PRO
GRADV DOCTORIS
MEDICINAE ET CHIRVRGIAE

RITE OBTINENDO

PVBLICAE ERVDITORVM CENSURAE
SVBICIET

A V C T O R
ADOLPHVS FRIDERICVS HEMPEL

STRELIZIO - MEGAPOLITANVS.

DIE XXIV. OCTOBRIS MDCCLXXXIX.

GOTTINGAE
TYPIS JO. CHRIST. DIETERICH.

2

DISSERTATIO IN ANATOMIA MEDICA
SYSTEMA DE ORGANIS
QUAERITUR CACOCYLLA
CAUSA SIT FEBRILIS

CONSTITUENTE INNOTO MEDICORVM ORDINE

GRADU DOCTORIS
MEDICINAE ET CHIRURGIAE

PHYSICAE INNOTO ORDINE

ADOLPHVS FRIDERIVS HEMPEL

Die XXIV. OCTOBris MDCCCXXIV.

GOTTINGEN

MDCCCXXIV. KARST. 14. 1824.

de hoc argumento dicendi consilium non reprehendas. Cum enim ad conscribendum opusculum, coactus me viderem, hancce ad elaborandum elegi materiam, praeprimis mihi arridentem. Des veniam, qui, cum nullo alio modo gratias erga te persolvere sciam, nomen tuum hisce pagellis praescribere au-

deam. Caeterum, quantum virium mearum tenuitas
permittebat, tantum praestare nifus sum, et si inge-
nii tui acumen vitia quaedam animaduertat, ignoscas,
peto tironi. Vale et faue.

CULTORI OBSERVANTISSIMO.

DISQVISITIO
QVATENVS CACOCHYLIA CAUSA
SIT FEBRIVM.

S. I.

Quod ex faburra in intestinis coaceruata, saepissime originem trahit, morborum agmen, peculiarem in systemate naturali classem, quoad symptomata, et curandi methodum a caeteris morbis tantopere dilatam format, vt dignum videatur, quod eius natura accuratius inuestigetur.

Iam multi reperiuntur scriptores, tam veteres, quam recentiores, qui hanc febrium ex faburra ortarum classem agnouerunt. HIPPOCRATES ille, pater artis medicae, colluuiem iam obseruauit. *a)* Neque minus GALENVS, de eadem multa commemorauit, quin immo secundum huius naturam in varias species febres diuisit. Deinde recentiorum praecipui FORESTVS, RIVERIVS, BALLONIVS, *b)* BAGLIVVS, *c)* HEISTER *d)* aliique hanc assumerunt. At si plurimos scriptores de his febribus, earumque curandarum methodo agentes inuestigemus: multi reperiuntur, qui hancee primarum viarum faburram magni aestimant, rati, eam ad generandas, et sustentandas febres maxi-

a) L. I. cap. 6. de nat. morbi.

b) Oper. L. II. epid. p. 73.

c) Oper. p. 51.

d) Comp. med. pract. p. 83.

B

maximum adferre, quique quoad curandi methodum, eo nituntur, ut, ubi iam minimum colluuii signum suspicentur, semper et emeticorum et purgantium ope illam eliminare studeant.

Februm itaque gastricarum classem nimis extendunt, multosque morbos, ab hac alienos, huic annumerant. Alii contra colluuiem vitiosam vel parui ducunt, vel prorsus negligunt. Credunt faburram ad gignendas alendasque febres nil conferre, et, contemnentes remedia euacuantia, confugiunt ad alias methodos, remediis antiphlogisticis, vel antisepticis, vel excitantibus vtentes. Igitur febrium gastricarum classis restringitur, quin immo omnis deletur.

Quamquam, qui in cacochyliam nimis intendant, omnemque curandi methodum in hac extricanda absoluere studeant, eique nimiam efficaciam tribuant, vituperare audeo: tamen persuasum mihi habeo, magnam, quibus corpus fatigatur, morborum, cum chronicorum, tum imprimis acutorum copiam, a cacochylia proficisci. Neque enim nostra solum vitae ratio, primas vias in omnibus fere tantopere debilitauit, ut minimum malum, si corpus vexet, extemplo vim suam, in istas exserere queat, sed immensa etiam humorum abundantia, quae semper tam in intestinis fecernitur, tam in eadem effunditur, et variae, varios humores formantes particulae, quae vel in organis eorum secretoriis, vel iam in intestinis asseruatae, leuissimis causis corrumpi possunt: haec omnia, inquam, ad gignendos morbos, imprimis febres permultum conferre credo. Quanta enim non obseruatur humorum copia, quos perpetuo vasa exhalantia exsulant, et glandulae intestinales fecernunt; quanta non est saliuae semper deglutitae et succi pancreatici, a glandula peculiari parati; quantus non affluxus variorum ciborum, et potuum; quanta non bilis effusio, quam ductus choledochus in duodenum vehit; quanta non aeris abundantia; nonne haec succorum tam diuersissimorum, quam intestina semper continent, massa facile vitari et corrumpi possit? Cum itaque hac in materia tractanda multa adhuc ambigua relicta, neque casus, quatenus colluuiies, plus minusue februm

brium particeps sit, bene distincti sint: propositum mihi erit et indagare et demonstrare, *quatenus colluies primarum viarum februm causa materialis appareat; cumque dicturo de hac primum omnium mihi incumbat quaedam praemittere, partim vt accuratius differere, partim vt dein breuius exponere me queam: meum primum erit, non quaedam solum, quae causam omnino ipsam, eiusque definitionem spectent, quasi aliud agendo praeferre, vt, quae ad veram causae materialis notionem pertineant, accurate comprehendam; sed de colluie etiam ipsa, eiusque natura quaedam praedicere.*

§. 2.

Verbo *causae* omne id subiicimus, quo fit, vt aliud quidquam producatur; ergo quidquid morbum gignit, huius causa habeatur, eiusdemque rationem in se contineat oportet. e) Omnes vero hae causae omnino diuiduntur

1) in materialem, ortam ex plurium remotarum concursu, vitiumque tam fluidorum, quam solidorum complectentem, quae tantam in corpus vim exferit, vt per suas vires, hac posita, morbus gignatur, idemque, demta illa, dirimatur.

2) In formalem seu praedisponentem, eam corporis conditionem indicantem, qua fit, vt causa materialis haec illaue symptomata elicere valeat. f) Quae quidem latet tum in viribus corporis, tum in loco, quem occupat, eiusdemque vario statu.

3) In sufficientem, ex binis praecedentibus coniunctis originem trahentem.

§. 3.

Humor alienus et morbosus, qui primis viis inhaeret, et chylicationem deprauat, colluies primarum viarum, seu *cachylia* nuncupatur. Cuius sub nomine complectimur, quidquid

B 2

in

e) SELLE rudim. pyretol. method. Berol. 1786. p. 33.

f) SELLE l. c. p. 37.

in ventriculo et intestinis asseruatum; a statu naturali abhorret, ibidem corrumpitur, noxamque corpori inducit; siue primario in intestinis progenita sit, siue ex toto corpore illuc deposita et coaceruata. g) Neque vero eadem semper natura reperitur, sed ex variis infimi ventris particulis conflata, secundum quas varia nomina accipere solet. Componitur subinde

1) ex cruditatibus cibusque relictis, neque propter virium digestionem inseruientium imbecillitatem subactis, sed ibidem corruptis

2) ex bile in ductibus suis et cystide fellea congecta, praerimis in duodenum et ventriculum effusa

3) ex vitiatas humoribus gastricis et entericis.

4) ex accumulata et deprauata pituitae copia

5) ex vermibus

6) ex acrimoniis in sanguine vel retentis, vel retropulsis, et in tractum intestinorum depositis.

7) Ex miasmate quolibet absorpto, deglutito, ventriculi et intestinorum parietibus inhaerente.

8) Ex pure ibidem accumulato, paucis, quidquid praeternaturale in tubo intestinali occurrat, et ad morbum infringendum euacuantia vel per superiora, vel per inferiora flagitet, iure nomen cacochyliae prae se fert. Cui quidem propter varias, quas complectitur, particulas, variumque, quomodo se habet, statum, diuersum nomen tribuimus, et colluuiem biliosam appellamus, praesente sola bile, pituitosam, praesente maiori mucii copia. Quae quidem utraque subinde commixta apparet, vnde nomen bilioso-pituitosae accipit. Si vermes irritent, colluuiis nomen obtinet verminosae, si pus accumulatum, dicitur purulenta. Subinde in putredinem abire potest, vnde putridae nomen sibi vindicat.

§. 4.

g) BVRSERII instit. med. pract. T. I. p. 442.

§. 4.

Neque, cum breuius infra differere potuero, huius colluuii diagnofin, aetiologiam, et curandi methodum proferre, inutile futurum credo. Neque minus easdem fcire cuiquam conducet, partim ad diftinguendas facilius febres gaftficas, partim ad recte iudicandum de fpeciebus diuerfis earumque complicationibus. Vt itaque varias colluuias, biliofam fcilicet, pituitofam, biliofo-pituitofam et verminofam recte agnofcamus, et diftinguamus, ad haec figna praecipue attentendum nobis eft.

1) Sapor praeternaturalis, qui in colluuié magis pituitofa pituitofam et infpidam *h*) habet indolem, in colluuié biliofa, magis amaram *i*), in colluuié vero putrida putridam. Quem quidem quo moleftiorem aeger fert, eo mobilior colluuias apparet.

2) Indoles linguae impura, *k*) in colluuié biliofo-pituitofa mucó flauo praecipue ad radicem, in colluuié pituitofa mucó tenaci albido obductae *l*). Bile fola in tractu inteftinorum effufa, lingua pura obferuatur, et tantummodo in lateribus ftriis fpumaceis oblita *m*). Quo ficcior eft lingua, quo firmius fordes linguae fe adglutinant, eo firmior colluuias inteftinorum parietibus inhaeret; quo humidiorém vero illam deprehendimus eo mobiliorém etiam colluuiem *n*).

3) Anorexia in febribus gaftficis praepremis obferuanda.

4) Nafea, propenfio ad vomitum et vera vomitio biliofa aut pituitofa. *o*) Quam quidem nafeam, eo magis aegrotum vexantem videmus, quo mobilior colluuias occurrit.

B 3

5)

h) VOGEL *Handb.* T. I. p. 335. SELLE *l. c.* p. 216.

i) SELLE *pyretol.* p. 216.

k) VOGEL *l. c.* T. I. p. 317.

l) SELLE *l. c.* p. 217. SARCONE *Gefchichte der Krankheiten in Neapel* T. II. p. 126. 127.

m) SELLE *l. c.* p. 216.

n) SELLE *l. c.* p. 220. SARCONE *l. c.* p. 150. 170.

o) SELLE *l. c.* p. 220.

- 5) Sitis praeternaturalis, minor praesente colluie pituitosa, vehementior, praesente biliosa, et saepe ubi colluies ad putredinem se vergit, infatiabilis *p*)
- 6) Os foetidum, praesente colluie putrida vel verminosa.
- 7) Anxietas, inquietudo, vertigo, et respiratio molesta. *q*)
- 8) Sensatio ponderis, et ardor in regione praecordiorum, *r*) distensio et pulsus regionis ventriculi.
- 9) Propensio ad diarrhoeas et borborygmi et tormina, signum colluiei turgescens ad inferiora.
- 10) Praeternaturalis faecum odor *s*)
- 11) Turbida crassa vrina *t*)
- 12) Meteorismus *u*)
- 13) Cephalalgia, praesente colluie biliosa, vehemētissima. *x*)

§. 5.

Multae omnino concurrunt causae procatarticae, quae coniunctae subinde cum progumenis colluie generare possunt. Hoc modo

1) generatur colluies biliosa, praesertim si aegrotantis corpus ad cholericam dispositionem se vergat.

a) Ex humida et calida aeris constitutione, praecipue si quis tum caloris, tum frigoris alternationem subeat. Vnde sub finem aestatis, adulto autumno et humida vel calida hyeme rarius

- p*) VOGEL l. c. p. 369.
- q*) VOGEL l. c. p. 316.
- r*) VOGEL l. c. p. 318.
- s*) HEISTER comp. p. 90.
- t*) HEISTER l. c. p. 91.
- u*) TISSOT diff. de febre bil. Lausan. in opusc. med. a BALDINGERO edit. T. I. p. 10.
- x*) STOLL rat. med. T. I. p. 34.

rius in frigore acerbato vel in sicca aestate eam explicatam observamus.

b) Ex vitii diaetae imprimis abusu acrium, pinguium, et calefacientium alimentorum *y*), vel diaeta animali, si homines e regno vegetabili alimenta sumere nequeant. Vnde putat Ill. GRANT *z*), colluuiem biliosam hanc ob causam Londini praecipue gigni, quoniam incolae cibis ex carne praeparatis et butyro copiosissime vtuntur.

c) Ex vehementioribus corporis commotionibus, praecipue si calorem frigus subitaneum excipiat.

d) Ex animi pathematibus, ira, cura, moerore, quae imprimis systema biliferum conquassant *a*).

e) Ex excretionibus naturalibus retentis, praecipue vbi humores sunt acres.

f) Ex contagiis, quae salua commixta et deglutita non bilem solum in duodenum effusam, sed et systema biliferum ipsa adoriuntur *b*).

2) Colluuiis pituitosa explicatur praecipue si corpus in temperamentum phlegmaticum et melancholicum abeat.

a) Aere humido et frigido *c*).

b) Diaeta corrupta, cibis digestu difficilibus vel rei frumentariae inopia *d*).

c) Si homines corpus a commotionibus desuefaciant, somno nimio indulgeant, breui quidquid feri et lymphae copiam atque tena-

y) STOLL l. c. p. 32.

z) In seinen Beobachtungen über die Natur der Fieber p. 351.

a) SELLE med. clin. Berlin 1786. p. 30.

b) SELLE l. c.

c) SELLE l. c. p. 36.

RODGERER tract. de morb. mucos. edit. ab Ill. WRISBERG Götting. 1783. p. 40.

d) SARCONE T. II. p. 10. 39. et aliis locis.

tenacitatem augere possit, idoneum est, ad colluviem extricandam.

3) Colluies verminosa oboritur.

a) Ex calida humidaque aeris constitutione e).

b) Ex mora in regionibus humilioribus simulque humidis.

c) Ex abusu alimentorum, quae tractum intestinorum relaxant, et colluiei pituitosae generandae fauent.

d) Maiori corporis quiete et omnino quidquid digestionem debilitat et muco accumulando faueat, hancce extricabit.

4) Colluies putrida protrahitur.

a) Aere humido et calido, qui, solidis relaxatis, humores resoluit, et acriores facit. Praesertim nocet, si particulis putridis inquinatus corpori ingeratur f).

b) Defectu alimentorum, vel si quis cibos ad putredinem pronos consumat.

c) Animi pathematibus, quatenus, cum corpus concutiant, acrimoniam euoluere, vel contagii vim in extricanda febris augere possint.

d) Miasmate et contagio ipso, praecipue si effectus huius constitutione epidemica euectus fuerit g).

5) Colluies purulenta gignitur.

a) Si in intestinis abdominis, praegressa inflammatione, reapse pus euoluatur e. g. in enteritide, gastritide.

b) Si pus ex remoto abscessu absorptum et sanguini admixtum modo metastatico ad primas vias deponatur e. g. in pthisi purulenta, in variolis.

Quae quidem omnino adductae causae praecipuae habentur colluuiem gignentem et explicantes.

§. 6.

e) SELLE pyretol. p. 275.

f) SELLE med. clin. p. 34.

g) SELLE l. c.

§. 6.

Ex his variis nunc recensitis colluuei speciebus, omnino febris originem trahit, summo iure gastrica denominanda, quae vero, si colluuei species attendas, variam indolem induat, variumque nomen accipiat oportet. Sub nomine febrium gastricarum (id quod vocabulum graecum *ἡ γαστήρ* iam indicat, totum saepissime abdomen significans) comprehendimus tales, quae vnice ex tractu intestinorum accenduntur. Cacoehylia itaque in primis viis obseruata, si certum symptomata inter et colluuiem nexum deprehendamus, adeo vt illa pro huius effectu credantur, febris gastricae vera *notio* exinde proficiscitur. Igitur omnia, quae colluuiem indicant, symptomata, febres gastricae praesentiam non produunt, sed huius nomen tunc febri tribuendum, si symptomata cum colluuei arctissime coniuncta inter sese conueniant. Si e. g. in febri variolosa inflammatoria cruditates, a quibus vero febris non viis inueniantur, pro causa materiali, atque excitante non considerandae sunt neque febris gastrica dicenda est. Omnino hae omnes a reliquis febribus in eo differre videntur, quod alui fluxus spontaneus et salutaris ipsas comitetur, neque sudorifera postulent, sed tantummodo euacuantia *h*).

§. 7.

Iam si diuersas colluuei species respicias, diuersae febres gastricae exinde originem ducunt, hoc modo diuidendae

1) in febres gastricas, absente vilo sanguinis vitio, simplices itaque complicationum expertes. Vnde

- a) febris gastrica biliosa vbi bilis praeualet.
- b) Febris gastrica pituitosa *i*) vbi mucus, ex qua vero ytraque coniuncta, febris bilioso-pituitosa proficiscitur.
- c) Febris verminosa vbi vermes.

h) HEISTER l. c. p. 83.

i) ROEDERER l. c. p. 53.

d) Febris purulenta, vbi pus depositum.

e) Quae omnes colluuias si putredinis gradum accipiant, febris exinde gastrica putrida nascitur, vbi vero sanguis nullo modo, in putredinem abit.

2) In febres gastricas, praesente vilo sanguinis vitio.

a) Febris gastrica inflammatoria, cum diathesi sanguinis phlogistica, vti febris bilioso inflammatoria *k*). Febris pituitoso-inflammatoria *l*) febris verminoso inflammatoria *m*).

b) Febris gastrica putrida cum diathesi sanguinis putrida, vti febris bilioso putrida *n*), febris verminoso putrida *o*).

3) In febres gastricas, praesente vitio neruorum, vnde febris gastrica neruosa.

§. 8.

Iam cum quaestionem propositam accuratius perscrutaturi, ad scopum propius aggrediamur, omnium primum constituendum est, quot dentur casus, cacochyliam veram febrium causam materialem arguentes, quique sigillatim nunc recensendi, atque demonstrandi sunt. Hi esse videntur.

1) Cacochylia saepe rationem febris in se vnicum cum dispositione continet.

2) Cacochylia subinde vt effectus alterius febris secundo febrim excitat.

3) Cacochylia cum alia causa coniuncta ad febrim gignendam concurrat.

§. 9.

Casus I. Cacochylia coniuncta cum corporis dispositione saepe rationem febris in se vnicum continet, adeo vt hac praesente morbus oboriatur, hac vero demta ille exstinguatur.

Dantur

k) SELLE rudim. pyretol. p. 229.

l) SELLE l. c. p. 269.

m) van den BOSCH hist. constit. verm. p. 189. 196.

n) SELLE l. c. p. 252.

o) van den BOSCH l. c. p. 30.

Dantur febres, vbi suctis signis moniti, colluuii vitiosae primarum viarum praesentiam, ineunte ipsa febris, perspicimus, quam quidem statim obseruatam febris non progeniuit, quaeque vera causa materialis habenda, cum, absente vlla alia causa, febris, haec euacuata, euanescat. Sic saepe febris biliosa putrida ex bile in primis viis putrescente oboritur, vbi illico, inchoante febris, vera corruptae colluuii signa obseruantur, quae quidem vera causa materialis apparet p). Sic in febris erysipelatosa statim colluuii biliosae primarum viarum praesentiam deprehendimus. Sic in dysenteria cum febris biliosa putrida, incipiente morbo, saburram ore amaro et vomitu bilioso q). Et haec sunt febres, re vera gastricae dictae, quas vocant alii mesentericas r) alii stomachicas vel intestinales s), nomen cum februm natura maxime congruum, quasque Ill. SYDENHAMUS in tractatu de nouae febris ingressu t) egregie adumbravit.

§. 10.

Cum hanc cacochyliam vnicam causam, febrim excitantem, habendam esse contendere audeam; vereor, ne quis obiciat, homines subinde reperiri, quorum intestina colluuii quidem referta obseruentur, nec tamen a febris correpti sunt, id quod accidat oportet, si hanc pro illius effectu habeas; verum respondeo: plura ad excitandam febrim requiri, neque causam materialem sufficere, absente formali u), sed multa pendere, cum a corporis viribus habituque, tum a loco, cui colluuii inhaeret, et, qua agit, efficacia. Quamquam e. g. materia variolosa, regnante praecipue constitutione epidemica, plerumque

C 2 multa

p) TISSOT de febr. bil. l. c. T. I. p. 5.

q) ZIMMERMANN von der Ruhr unter dem Volke Zürich 1767. p. 23.

r) BAGLIVI opera LVGDVNI 1745. 4. in prax. med. L. I. p. 51. — BURCHARDVS in diss. de febr. mesent.

s) HEISTERI l. c. p. 85.

t) Eiusd. opera Lugd. Batav. 1761. 4. p. 509.

u) SELLE rudim. p. 35.

multa corpora petit: tamen huius effectum in omnibus non perpicimus, neque variolas erumpere videmus, id quod a causa praedisponente pendere videtur, quam, cum alia epidemia praegressa iam extinxerit, corpus eadem vel prorsus caret, vel, quod variolae nondum vexarunt, idem hoc potissimum tempore non pronum ad suscipiendum contagium observatur, neque materiam in sese agere sinit. Sic vna eademque materia varios morbos gignere potest. Bilis e.g. in altero febres producit, in altero haemorrhagias, in altero erysipelas. Sic cholera, licet tanta bilis copia euacuetur, quanta ad excitandos motus febriles fatis requiratur, tamen subinde nullum febris vestigium indicat; vnde apparet, causam materialem ad gignendum morbum non solum posci, sed multum quoque in formali ponendum esse.

Vt itaque demonstrem, hanc cacochyliam veram causam februm gastricarum materialem habendam esse, haec ad defendendam sententiam argumenta adducam.

Iam prodromi, priusquam febris erumpat, colluuii praesentiam eiusque efficaciam nuntiant. Antequam, quanta vis ad excitandam febrim requiratur, tanta in corpus agat: eandem tamen systema nervosum iam petere nitentem observamus. Aegroti per aliquot dies de pondere et rigiditate membrorum conqueruntur x), sentiunt genua ponderosa et tensiones in humeris dolorificas, dolores in capite praecipue in parte posteriori vehementes, frequentesque horripilationes. Somnus est inquietus, imaginibus interceptus, lingua sensim sensimque cum muco albido flauo obducitur y), os fit foetens, color faciei sanus, corporis integritatem indicans in pallido viridem mutatur z), animus fractus iners occurrit. Aegroti spernunt voluptates, e tristitia, moerori, atque iracundiae nimis indulgent, cibos contemnunt, quin immo auerlantur, et sentiunt plena

x) BYRSERIVS l. c. T. I. p. 445.

y) TISSOT l. c. p. 5.

z) STOLL aphor. 348.

et compressa praecordia. Quo vehementius nunc stimulat colluies, quo acrior fit, quo copiosior, eo fortiora crescunt symptomata. Aegrotos ad vomendum pronos, crescentem cephalalgiam, ingruentem horripilationem, et subito febrim profusam eruptam obseruamus.

2) Causae procatarticae (§. 5.) magna vi in corpus agentes, sententiam meam roborare videntur. Sic aer calidus humidusque solida relaxare, eorumque reactionem in fluida imminuere potest, quo fit, vt acrimonia euoluta ad primas vias depouatur, et colluuiem formet. Sic vitia dietae vires digestionis necessarias imbecilles reddunt. Sic animi pathemata tantopere corpus concutiunt, vt se- et excretionem perturbentur, liquorumque profusiones e. g. bilis in duodenum producantur. Sic retentum transpirabile, vt notum est, ad primas vias se confert, ibidemque, cum ad putredinem ruat, colluuiem gignit, subinde putridam. Sic contagia cibis et salua ventriculo inducuntur, quae liquores gastricos corrumpunt. a) Sic purgantia tempore inopportuno propinata irritandis intestinis tantum humorum affluxum cient, vt colluies exinde proficiatur. Sic vulnera capitis et commotiones cerebri bilem in duodenum effundunt, qua quidem ratione colluies biliosa gignitur.

3) Crises, vomitus nempe, alique fluxus spontanei. Cum natura noxa a corpore remouere semper molietur, illam hoc in morbo praepremis laboriosam deprehendimus. Scilicet colluuiem corpori tantopere infestam aegre ferre videtur, adeo vt intestina hoc aduersario eximere studeat. Ciet itaque, tum per superiora tum per inferiora, quippe quae vtraque via ad suffulciendum incoeptum, tantummodo datur, euacuationes spontaneas, ad eliminandam saburram. Quem quidem naturae nutum si obtemperemus, eamque, vbi corporis vires deficient, adiuuemus: prosperi effectus docebunt, naturam rectam nobis viam indicasse. Contra si aliam curandi methodum profecuti, nutum illum contemnamus neque nifum vomendi in vsum aegrotantium conuertamus, si diarrhoeas spontaneas supprima-

C 3 mus,

a) SELLE rudim. p. 222.

mus, morbus magis auctus periculosa reddit symptomata. Vnde Ill. BURSERIVS egregie monuit *b*) suppressis diarrhoeis, agrotantium rem in peius verti, cum cacochylia stagnatione magis corrupta, in sanguinem abeat, aliaque viscera nobiliora petat. Sic Cl. v. SWIETEN monet *c*): corruptam bilem in morbis acutis diarrhoeas excitare et *d*) initio febris acutae vomitum subinde obseruari *e*), quia acrior vel copiosior bilis ventriculum irritat. Saburra sibi ipsa relicta, dicit Ill. HEISTER *f*) sponte e corpore expellitur, morbusque imminuitur. Febris pituitosa sanatur subinde solis naturae viribus vomitu spontaneo crebroque, et diarrhoeis *g*).

4) Typus febris remittens. Quaecunque febris continua continens, nullas habet tum exacerbationum tum remissionum vicissitudines, sed in vna serie ad finem vsque corpus vexat. Hic, cum diathesis phlogistica sanguinem condenset, vel putrida resoluat, illum semper in statu praeternaturali obseruamus. Desunt in his plerumque colluuei signa *h*), et si qua occurrat, nullo modo cum febris cohaeret, sed ab eadem progenita est. Causa itaque materialis harum febrium, sanguini vitiatato inhaerere videtur *i*). Ast cum typum remittentem in febris gastrica, id est claram remissionem et exacerbationem inuicem alternantem, absque vitio sanguinis et praesente colluue primarum viarum obseruemus, qui, simulac sanguis, neglecta colluue et in illum transuecta, perturbetur, in continentem abit; sanguine contra purgato ad remittentem redit: causa materialis in sanguine non latet, sed in alio loco, cumque nullam aliam causam suspicemur, quam colluuiem primarum viarum, a qua

b) L. c. T. I. p. 454.

c) Comment. T. II. p. 381.

d) L. c. p. 264.

e) ZIMMERMANN l. c. p. 23.

f) L. c. p. 93.

g) STOLL aphor. 382. ROEDERER l. c. p. 81. 82.

h) SELLE pyretol. p. 91.

i) L. c. p. 93.

pendere febris possit, nonne concludere liceat, eam causam materialem apparere, nonne typus remittens cacochyliae effectum monstrat? Experientia quoque docet, febrim eo citius in remittentem abire, quo magis a colluuium primarum viarum pendet *k*). Febris putrida sanguinea tamdiu typum continentem seruat, donec colluuius quaedam ad primas vias deponatur, tunc typus mutatus remittentem induit *l*).

5) Curandi methodus sententiae meae veritatem euincit. Medici remotiorum saeculorum ceteroquin alio modo materiam omnes febres acutas excitantem expellere solebant, et praecipue diaphoreticis utebantur. Quorum autem vsus docuit, curatiorem hac ratione, si in ventriculo vel intestinis materia peccans haereat, haud feliciter succedere, sed multa et grauissima mala post se trahere, petechias aphthasque gignere et colluuiem in secundas vias transuehere. Cum vero multas febres acutas ita tractare inciperent, ut, ubi colluuiem obseruabant irritantem, euacuantia adhiberent, summa cum voluptate animaduertent, hanc curandi methodum prospere succedere, neque tantam, quantam antea petechiarum aphtharum miliarumque copiam obseruauerunt. Iam HIPPOCRATES *m*) et BAGLIVVS *n*) contulerunt, febres biliosas cholerae ope discuti, vnde aperte elucescit, naturam vias indicare velle, per quas saburra sit euacuanda. Quas si persequamur, si, cacochylia emeto cathartici euacuata, symptomata febrisque tanquam illius effectus euanescent, illa pro vera causa materiali stare, febrisque hoc pacto orta videtur, quod colluuius irritandis nervis meleraticis motus febriles gignat. Id quod re vera experientia confirmat. Nam et resoluentia et emetica et purgantia *o*) summum adferunt emolumentum, aegrotus magnam materiei viridis copiam summo cum

k) PRINGLE observ. on the diseases of the army Lond. 1765. p. 169.

l) SELLE l. c. p. 92.

m) Coac. praen. §. 120.

n) L. c. p. 56. 57.

o) STOLL rat. med. T. II. p. 107. 108.

cum leuamine euomit, et sedibus eandem foetidissimam eiecit. Qua quidem paullatim eliminata symptomata cessant, caput fit liberum, angor in præcordiis euanescit, lingua apparet pura, appetitus redit, et breui, purgato tractu intestinorum, aegrotus reconualescit. Quae quidem dicta vt probem, innumera exempla allegare possum, sed pauca iam sufficere credo. Sic narrat Ill. v. SWIETEN, quando febris gastrica vehementissime corpus petit, tamen, dato vno emetico, aegrotos magnum leuamen sentire, febrimque valde infractam decursum magnum absque molestis symptomatibus absoluere *p*). Subinde docet Cl. STOLL, febrim, dato vno emetico, nouos grauesque impetus fecisse, nisi post emeticum exemplo purgans porrexerit, vt fordes, emeseos ope profundius in tractum intestinorum propulsas, omnes euacuerentur *q*). Id, quod verum dat argumentum, quod cacochylia, licet magna virium suarum parte orbata, tamen relicta in corpus agere moliatur. Sic contendit Ill. SELLE, *r*) febrim dato vno emetico subinde infringi. Sic expertus est Ill. ZIMMERMANN *s*) euacuantia in dysenteria biliosa multum profuisse, dolores valde mitigasse, et magnam cacochyliam euacuasse. Sic suadet SELLE purgantia in febris biliosa continentis speciem mentita sit, tamen intermittentis induit, dummodo morbus emeto catharsi bene tractetur, cum febris paullatim in remittentem tandemque in intermittentem abierit *t*). Neque viri tanta auctoritate ornati, incassum euacuantia commendaturi essent, nisi satis illis constaret, ea summum emolumentum allatura esse. Sic suadet SELLE purgantia in febris biliosa putrida *u*), dicens, sub omni febris conditione euacuantibus esse incipiendum. Quae quidem emetica, cum vnum non sufficeret, ad expellendam saburram, et sedanda symptomata

p) Comment. II. p. 265.

q) STOLL rat. med. T. I. p. 9.

r) Pyretol. p. 224.

s) Von der Ruhr p. 80. seq. p. 391.

t) RAYMOND diss. de febr. interm. autumn. §. 5. 8.

u) Pyretol. p. 254.

mata in repetitis dosibus in eadem febrī Cl. TISSOT prae-
 scripsit *x*). Sic laudat immortalis BOERHAAVE emetica *y*).
 Sic RIVERIUS *z*), LUDWIG *a*), HEISTER *b*), euacuan-
 tia per os et aluum. Neque minus viri sunt magna auctori-
 tate, qui in febribus gastricis complicatis euacuantia suadeant.
 Nam cum in hisce febribus omnino et febris et complicatio
 ab ista colluie mutata subinde pendeant, dum, hac scilicet
 aucta, illae augeantur, hac decrescente, illae decrescant, in
 eam eliminandam iis praeprimis respiciendum esse recte credunt.
 Sic, quam alia remedia discutere non valebant, ophthalmitis,
 saepe dato vno purgante sufflaminatur *c*). Sic pleuritides et
 peripneumoniae ex colluie primarum viarum originem ducentes
 purgantium ope tantummodo soluantur *d*). Quos quidem
 morbos omnino, et fructus emeto catharicos, colluiei vitiosae
 vim infringentis, multis locis immortalis STOLL egregie adum-
 brauit. Sic in pleuritide, datis euacuantibus, dolor lateris
 euanescebat *e*). Sic peripneumonia cum sputo cruento statim
 fuetis remediis discutebatur *f*). Sic febris erysipelatoza euacuantibus
 extinguitur *g*). Sic rheumatismus biliosus, pituito-
 sus,

x) De febr. Laufan. p. 27.

y) Aphor. 1244.

z) Infit. L. 5. p. I. cap. 4. p. 151.

a) Infit. therap. gen. §. 1541. 1542.

b) L. c. p. 95.

c) HUXHAM oper. T. I. p. 341.

STOLL rat. med. T. II. p. 101.

d) BAGLIV opera p. 708.

TISSOT avis au peuple T. I. p. 313.

STOLL rat. med. T. I. passim T. II. p. 106. 107. seq.

e) STOLL l. c. T. II. p. 108.

f) STOLL l. c. p. 110.

g) SYDENHAM opera Lugd. Batav. p. 279.

fus, verminofus euacuantibus tollitur *h*). Dato emetico, narrat STOLL, euanuisse dolorem rheumatismi biliosi, mox vero rediisse, et propinato rursus euacuante, cessisse *i*). Et haec exempla, quae tam copiosissime in praxi clinica occurrunt, sufficient, ita vt plura adducere superuacaneum arbitrer.

Vtut vero haec primarum viarum colluuiis irritandis neruis meseraicis in corpus agere possit; motusque febriles excitet, ita praecipue, si augeatur, et ipsa in sanguinem abeat, febrim multo acerbiozem reddit. Id praepremis accidere solet, neglecta cacochyliae euacuatione. Nam si diaeta vitata, vel animi pathemata cacochyliam adaugeant, eiusque acori et putredini faueant, si ope vasorum lacteorum venarumque meseraicarum resorbeat, quoniam natura nimis inefficax, se praebet, neque diarrhoeas vomitusque saluberrimos excitat, si denique vel praua curandi methodo, diaphoreticis, calefacientibus, aluumque adstringentibus remediis, in sanguinem transvehatur: crasin eiusdem destruit, partemque illius in sese commutat, quo fit, vt et haec augeatur, et febris, quoniam colluuiis nunc efficacius in systema vasorum agere potest, nimis excitetur. Vnde impuratum affluxus ad intestina sustentatur, aestus, inquietudo, et aegroti debilitas quotidie crescit, lingua crusta atra siccaque obducitur, sitis est insatiabilis, respiratio anxia, molestaque, humores resoluti in putredinem abeunt, et inflammationes internae hepatitides enteritides etc. ex nimio colluuii acore abortae, accenduntur. Idcirco apud aegrotos, qui per aliquantum temporis curationem distulerunt, vehementiorem obseruamus febrim, breuiiores remissiones, longioresque exacerbationes. Vnde febris biliosa intermittens, neglecta colluuii, in remittentem, quin immo in continentem se vertit *k*). Contra si ad emendandam extricandamque colluuiem multum

h) STOLL l. c. T. I. p. 21. T. II. p. 25.

SELLE pyretol. p. 241.

MUSGRAVE de arthrit. sympt. c. 12. §. 8.

i) STOLL l. c. T. II. p. 125. seq.

k) PRINGLE l. c. p. 170.

multum temporis impendamus, si remedia propinemus, quae, cum affluxum humorum ad intestina promoueat, absorptam cacochyliam ad eadem deponunt, et hancce sensim sensimque leniter euacuunt l): omnia grauissima symptomata paulatim euanescent. Magna Cacochyliae copia imminuitur, aestus febrilis infringitur, aegrotus fit quietus, lingua crustam amittit, fitis extinguitur, et liberiores spiritum trahunt aegroti, adeo ut breui sanitas restituatur. Nonne quilibet facile comprehendat, cacochyliae effectum scilicet febrim, ab ea ipsa pendere, illamque, demta hac, extingui? Quemcunque credo verum, causam inter et effectum, nexum intellecturum m).

§. 12.

Casus II. Cacochylia subinde ut effectus alterius febris secundo febrim excitat.

Dantur scilicet febres, vbi, his incipientibus, aperta colluuii vitiosae primarum viarum signa non statim obseruantur, sed vbi, his iam per aliquantum temporis vigentibus, tunc primum apparent. Quae quidem febres habentur sanguineae, in decursu naturam suam quoddammodo relinquentes, et indolem gastricarum induentes, quaeque licet primum non oriantur a primarum viarum colluuii, neque symptomata ab hac pendeant; tamen in decursu saburram ostendant, et symptomata ex hac primarum viarum profecta. Hic curatio semper duplici modo instituenda est, et antigastrica cum alia contra febrim primariam agente, connectenda. Et haec apparent febres, quae bilem generare dicuntur, de quibus contendit Ill. PRINGLE, eas parare colluuiem, expressis verbis ita monens: the bile seems to be more the effect, than the cause; n) quod idem testatur Ill. QVARIN o) HOFMANN aliique. Et colluuiis, eum praeterlapso quodam tempore primum occurrat, reapse hoc

D 2

l) STOLL rat. med. T. I. p. 45.

m) STOLL rat. med. T. I. p. 39.

n) L. c. p. 187.

o) In meth. med. febr. p. 40.

in casu febris praecedentis effectus consideranda est, orta ex corporis perturbationibus, quas febris praegressa paravit, quaeque dein in corpus agit. Egregie itaque monet PRINGLE *p*): "though the bile be not the first cause, yet from its redundancy and depravation, owing perhaps to the fever, it frequently becomes a secondary cause of irritation." Quam quidem in decursu harum febrium sanguinearum duplici modo progenitam deprehendimus, partim ex vitiis in diaeta commissis, profectam, partim ex materia quadam e sanguine modo metastatico ad intestina deposita, originem ducentem. Quem quidem utrumque casum ut videamus qua ratione extricetur, sigillatim nunc adducturus demonstrabo.

S. 13.

1) Cacochylia in decursu febrium per vitia diaetae parari potest.

In quacunque febris, organa digestionis inferuentia, eiusque vires plus minusue debilitatas deprehendimus. Aegroti refutant omnes cibos, spernunt tenuissima, nisi sitis vexet, iuscula, et quidquid delibant, aegre ferunt, quoniam alimenta nunquam prorsus digeruntur, sed in intestinis commorata vario modo vellicant. Qua quidem ratione iam cacochylia parari potest. Sunt vero aegroti, qui, quas diaetetica praescribit, leges contemnant, hasque negligentes, promiscue omnia, etiam digestu difficillima comedant, avidique praecipue carnem et iuscula exinde parata expetant, rati, se vires amissas hisce resecturos. Ast caro, eiusque iuscula non pro se solum nocent, quippe quae noxia corpora et intestinis propter debilitas vires molesta, multa incommoda parent, sed etiam propter corruptionem et putredinem, in quam celerrime ruunt, succos gastricos depravent, unde subito cacochylia oboritur, tanta vi corpus appetens, ut febris praecedens priorem characterem vel prorsus amittat, gastricamque indolem accipiat, vel saltem, turbata in prioribus conaminibus natura, ad eam propius accedat. Si

p) L. c. p. 187.

Si quis e. g. febrī inflammatorīa simplici, omnis colluīei experte laboret, et in huius decursu diætæ vitium committat, carnemque comedat, certe post aliquantum temporis cacochylia oborietur. Nam cum in hoc corporis statu, vires digerentes nimis debilitatæ appareant, caro in intestinis relicta nocebit, partim quoniam hocce alimentum, corporis statui nunc non adaptatum molestiam adfert, partim quoniam propter auctum calorem et humores ad putredinem magis pronos ipsum facillime resolutum in eandem abit, succos gastricos corrumpit, et cum his corpus irritat, novamque febrim gastricam excitat. Vnde fit, vt synochus imputris, vitiis in diætā commissis, in febrim gastricam vel saltem gastrico-inflammatoriam conuertī queat. Sic in febrī variolosa, aegrotum haud multum vexante, vbi nullam febrim alentem saburram deprehendimus, in decursu, si quid aegrotus in diætā offendat, cacochylia nasci potest, quæ febrim hancce antea mitem adauget, acerbiorē reddit, et in gastricam commutat. Id, quod, si aegrotus diæteticae leges male seruet in omnibus febribus exanthematicis accidere solet.

§. 14.

2) Cacochylia in decursu februm ex materia quadam e sanguine modo metastatico ad primas vias deposita parari potest.

Vtut omnes febres sanguineae plerumque per vasa sanguifera, larga narium haemorrhagia, per cutim forti sudore, per renes vrina turbida copiosa cum sedimento largo, per glandulas saliuales sputis etc. discutiantur: ita etiam ad intestina materia morbosa, subinde cum horrore *q)* deponi potest, vnde exitus harum februm salutaris sequitur, febris continens infringitur, et characterem gastricam induit. Quæ quidem materia critica plerumque acris indolis est, et propter hanc acrimoniam facile corpus irritat, febrimque gastricam gignit. Alit non semper materia potissimum critica postulatur, sed etiam quidquid in decursu februm continentium, in sanguine retineatur,

D 3

neatur,

q) SELLE rudim. p. 91.

neatur, et cum nullum aliud colatorium hocce transire sinat, ad intestina se conferat, ad colluuiem gignendam aptum deprehenditur. Quin immo febris ipsa tum per auctum calorem, tum per acceleratum humorum circuitum succos corrumpere, nouasque impuritates biliosae et alius indolis parare potest *r)*, adeo vt hanc depositam et peccantem materiam re vera ex febris ortam obseruemus.

Sic in decursu febris inflammatoriae simplicis materia quaedam ad primas vias deponitur, quae a priori febris pendens *s)*, secundario nunc agit, aliamque febrim accendit. Nam cum, inchoante hac febre, nulla fordium signa occurrant *t)* quoniam lingua apparet pura et rubra, os siccum neque foetens *u)*, sapor naturalis nec appetitus omnis prostratus, cumque typum continentem experiamur: causa materialis sanguini inhaerere videtur, quam etiam reapse in sanguine deprauato a statu naturali aberrante obseruamus. Simul vero febris omnia fere colatoria occludit, adeo vt neque per cutim, neque per renes, materia ad excernendum apta euehi possit. Quae quidem particulae noxae, in sanguine retentae ibidem stagnant, cor et systema vasorum irritant, febrimque adaugent. Natura itaque, obturatis aliis viis, hanc materiam ad primas vias deponit, vnde cacochyliam denique deprehendimus. Quae quidem si intestinis immoretur, et acrior fiat, febrim accendere gastricam, et typum prioris continentem in remittentem mutare potest. Colluuiis itaque vitiosa, non causa febris primaria agit, sed coefferens, tanta vi praedita, quanta ad febrim vel excitandam, vel in suam mutandam requiratur. Hic contra medicus caueat, ne decipiatur, et, licet veram febrim inflammatoriam simplicem agnouerit; tamen, methodo antiphlogistica neglecta, antigastricam instituat, sed operam det, vt vtramque coniungat.

Neque

r) VOGEL l. c. T. I. p. 320.

s) VOGEL l. c. p. 301.

t) SELLE l. c. p. 91.

u) SELLE med. clin. p. 20.

Neque minus in decursu febris putridae fanguineae, quando per pulmones ope vesicularum pulmonalium, vel per nares, vel cutim contagium corpori ingestum est, colluuius in primis viis extricari potest, e fecundis deposita *x*). Quae quidem putridae iam indolis esse videtur, partim, quoniam ex particulis, quas miasma aggressum, fanguineis congesta est, partim quod forsitan aliqua miasmatis ipsius pars ad intestina se contulerit; quae saltem cum inflammationem intestinorum cieat iam acrimoniam adauctam prodit *y*). Idcirco, cum febris putrida gastrica, haec putrida fanguinea non confundenda est, propterea quod, illa ineunte, statim signa fordium, hac vero incipiente, nulla obseruemus.

Interdum humor biliformis in sanguine abundat *z*), et neque ad hepar neque ad intestina deponitur. Qui quidem, quamdiu variis colatoris eliminatur, nullam noxam adfert; simulac vero retineatur *a*) statim febris accenditur, cuius ope inimicum expellere natura nititur. Cuius primum stadium cacochylia orbatum deprehendimus *b*), in decursu vero, si coctionis stadium initium faciat, cacochylia occurrit, orta ex particulis, modo metastatico ad ventriculum, et intestina depositis *c*), et pro vero liquore excrementitio habenda.

Sic subinde humores cum ingenti pituitae, constitutione aeris frigida et humida, infana diaeta, fordidoque vitae regimine euolutae, copia obruuntur, adeo vt et in primis et fecundis viis illam obseruemus, accendentem febrim pituitosam, ab Ill. SARCOE tam egregie adumbratam. Ast colluuius, cum ab initio vitia sanguinis, et mucus in humoribus circulantibus

x) QVARIN meth. med. febr. p. 40.

y) VOGEL l. c. T. I. p. 379.

z) STOLL aph. 340.

a) STOLL aph. 341.

b) VOGEL l. c. p. 329.

c) STOLL aph. 346.

lantibus accumulatus deprehendatur *d*), haud proprie, praegressis diaetae vitiis, in primis viis euoluta, sed iam a primo e sanguine ad primas vias deposita videtur *e*), licet negari non possit, vitia diaetae multum conferre ad gignendam in tractu intestinorum pituitam.

Sic in febribus gastricis ipsis subinde modo metastatico cacochylia ad primas vias deponitur. Nam si, neglectae colluuii antea excitantis febrim, cum nullo sanguinis vitio coniunctam, magna pars absorbeatur, sanguinique ingeratur, natura operam dat, vt has noxias particulas in pristinum locum reducat. Vnde, purgatis iam intestinis, nouam cacochyliam natam, et priorem saepe sustentatam videmus, tantummodo eo ortam, quod modo metastatico, particulae absorptae in intestina deponantur. Vnde accidit, vt, si remediis euacuantibus intestina satis purgata credamus, tamen noua exoriatur, priori modo euacuanda.

Hac vero ratione etiam in morbis exanthematicis, variolis, morbillis, in feбри scarlatina, vrticata, etc. inter horum decursum cacochylia gigni potest, quae certe a feбри ipsa pendet. Sic in decursu variolarum modo metastatico, pars contagii variolosi ad primas vias se conferre, ibique vellicando, humorum adfluxum et cacochyliam gignere potest *f*). Vel pus, in sanguine accumulatum, ad primas vias deponitur, vnde colluuiies purulenta oboritur. Sic in feбри phthifica, vbi ex vlcere absorptum pus, irritando febrim accendit, sic in febribus nervosis interdum colluuiies ad primas vias deponitur, et omnino, cum in quacunq; feбри humores circulantes corrumpantur, cacochylia exinde originem ducere potest.

§. 15.

d) SARCONE l. c. T. II. p. 155.

e) SELLE pyretol. p. 267.

SARCONE l. c. p. 151. 152.

f) VOGEL l. c. T. III. p. 89.

§. 15.

Casus III. Cacoehylia cum alia causa febrili ad febrim gignendam concurrat.

Dantur subinde febres, ubi colluuius quamvis praefens animaduertatur, tamen non causa materialis apparere videtur, obseruata altera, se febris causam esse materialem, nobis persuadente. Quem quidem casum in morbis praecipue contagiosis obseruare nobis licet. Vnde accidere solet, ut nonnulli has perperam tractent, in vtraque a recta via secedentes. Nam alii nimium colluuii expellendae studium adhibent, febrim statim gastricam ducentes, alii hanc negligentes ad aliam materiam motus febriles excitantem animum intendunt. Quamquam duplex colluuii status occurrere videtur, ubi complicatio, cacoehyliam inter et alteram causam excitantem difficultates et errores nobis exhibet, adeo ut suspensi consilium capere nequeamus, in quam nempe causam primum nobis agendum sit: tamen si illum accurate distinguas, spero, fore, qui raro in hunc errorem incidat. Status duplex hic est: vel cacoehylia per se generata cum alia causa coniuncta est, vel ut effectus alterius causae cum hac iunctim febrim excitat.

§. 16.

1) Cacoehylia per se generata, cumque alia causa coniuncta febrim accendit.

Dico per se generatam, quando nulli causae febrili praegressae obnoxia est, neque pro effectu vel febris instantis vel alterius causae febrim excitantis habetur; quae tamen in posterum quodammodo in corpus agendo, febrim vel accendere vel saltem alere potest.

Scilicet sunt cruditates ex corruptis et indigestis alimentis obortae, quas plerumque in quacunque febre obseruamus, quasque cum multi ab impuritatibus, causis obscuris internisque coaceruatis, male distinguant: febrim dominantem gastricam habent, quae reapse non est. Quamquam primum nullius

E
faepe

saepe sunt momenti, nec vllum magnum imperium exercent, neque, his expulsi, febris infringitur: tamen cum febris erupta humores gastricos simul corrumpat, cum his coniuncti, mox colluuiem congerere possunt, calore febrili aucto, et digestionis viribus perturbatis, in dies crescentem. Mox itaque, quae colluuiem arguunt, signa obseruabimus, anorexiam, sensationem praecordiorum dolorificam, fastidium, linguam inpuram etc. Num vero febris gastrica tunc dicenda sit? quod, quantum nempe huius particeps non est colluuiem, negare audeo. Quae contra, si in corpus vim exferere incipiat, si febrim acerbiorum redditam obseruemus: hanc gastricis annumerare velim. Licet itaque omnino in quacunque febrim in cruditates nobis agendum sit, et impediendum, quo minus irritando febrim adaugeant: tamen vnica causa habenda non est, altera, quam simul compescere debemus, obseruata. Quamquam multum certe euacuantia praestabunt, symptomata tamen cum cacochylia non tam arcte iuncta apparent, vt, demta illa, febris euanescat, et temere malam curandi methodum secutus es, si, primis viis purgatis, euacuantia propinare pergeres ad supprimendam febrim adhuc durantem, neque a cacochylia proficiscentem. Si quis e. g. faucietur, febrim inflammatoriae indolis vulnus gignit. Ast hoc potissimum tempore, vbi aegrotus vulnus accipiebat, ventriculus cibis impletus esse potest. Quamquam quidem vulnus illud febrim excitat inflammatoriam, tamen propter perturbatas et debilitatas digestionis vires, statim cruditates nascuntur, quae si intestinis immorentur, systema neruofum aggredientes febris inflammatoriae indolem in gastricam mutant. Vel si cui per insitionem materia variolosa insinuatur, cruditates e relictis cibis, quando febris erumpit, oriri, et in corpus simul agere, febrimque gastricae naturae accendere possunt. Ast non semper cibi relictis, cacochyliam constituunt, febrim in gastricam mutantes, sed et mucus et bilis, et omnino quidquid iam corruptum in intestinis asseruatur, et causa febrilis iam reperit, in corpus agere potest. Hoc modo copiam impuritatum biliosarum et pituitosarum materia variolosa inuenire potest, quibuscum iunctim agit,

agit, et febrim euoluit g). Sic in puerperis materies lactea ex mammis ad intestina deponi potest, unde febris puerperarum originem trahit h). Quae quidem materia lactea, cum iam cacochyliam per grauiditatis tempus paulatim congestam reperit cum hac coniuncta, accendit febrim puerperarum, complicatam scilicet gastricam.

§. 17.

2) Cacochylia per aliam causam febrilem generata, et cum hac coniuncta febrim excitat.

Datur itaque duplex causa, tum primaria, quae et febrim sui generis et cacochyliam simul parat, tum secundaria, quae a primaria pendet, cacochylia ipsa. Quae quidem cum coefficienti causa eodem modo in corpus agat, febrim ex primaria ortam turbare, eamque in gastricam mutare nititur. Subinde itaque accidit, ut tiro, cum causam primariam omittat, febres, praesente statim colluuię, meras gastricas habeat, quae, licet initio has mentiantur, tamen merae gastricae reapse non sunt, sed tantummodo eatenus, quatenus cacochylia cum causa primaria iunctim agat. Vnde vero haec permutatio? Proficisci ex eo videtur, quod tiro non attendat, qua ratione causa primaria in corpus vim exferat, et colluuiem accumulet. Cum quamcunque tanta vi praeditam, ut febrim accendat, causam in omnes etiam humores agere, eorumque fortiori se- et excretioni fauere; eosque corrumpere posse credo: haec colluuiem prorsus a se ipsa pendente parare pollet, eamque duplici ratione, dum partim vel humores gastricos ipsa petere, atque corrumpere, vel ipsa ad organon secretorium se conferre, ibidem irritare, et promouendo fortiori succorum affluxu crebriorem se- et excretionem excitare; partim dum, etiamsi in alio loco resideat, tamen per neruos in organa secretoria agere videatur.

E 2

Quod

g) VOGEL I. c. T. III. p. 32.

h) SELLE pyretol. p. 283.

Quod vero cacochylia ab alia causa, febrim simul excitante, pendeat, et cum hac coniuncta febrim accendat: præcipue in morbis contagiosis deprehendimus. Interdum scilicet, contagium humores gastricos ipsum petere atque corrumpere videtur. Sic Cl. SCHREIBER *i)* expressis verbis monet: bilem esse illum liquorem, cui character pestilens omnium profundissime imprimatur; adeo ut reapse bilis a contagio depravari possit. Scilicet subinde per cibos atque salivam, in quam præcipue se insinuat, miasma et ventriculo et duodeno ingeritur. Qualis febris fuit a Cl. TISSOT adumbrata *k)*. Hic bilem et liquores gastricos offendit, quibus corruptis statim colluviem parat. Sic si corpus materia variolosa inficiatur, multum huius per salivam corpori ingeritur; unde cacochylia originem ducit.

Sic miasma quodcumque putridum hac ratione colluviem gignere potest. Ut vero contagia præsentis et iam secretos intestinorum humores corrumpant, ita etiam ad organa secretoria se conferre, ibidem irritare, et promovendo fortiori succorum affluxu crebriorem secretionem excitare valent. Sic quodcumque contagium per salivam ventriculo inuectum ductibus biliosis inhaerere, ibique vellicando maiori bilis se- et excretioni favere potest *l)*; unde fit, ut, corpore febris contagiosa correpto, vomitus nonnunquam biliosus deprehendatur, propterea quod bilis affluxus ab irritante contagio producat *m)*. Sic contagium variolosum per infectionem naturalem corpori ingestum dolores in regione epigastrica ciet *n)*, nauseamque et vomitus biliosos producit, ortos tantummodo ex irritante materia variolosa. Qui quidem, absorpta hac,
et

i) In tract. de peste p. 16.

k) In tract. de febr. Lausan.

l) VOGEL l. c. T. II. p. 58.

m) WINTRINGHAM comment. nosolog. p. 300.

n) BYRSERIVS l. c. T. II. p. 166.

et in sanguinem transuecta, cum irritamentum cesset, euanescent. Sic materia morbillosa ciet diarrhoeas biliosas salutaris o). Neque minus transpiratione suppressa, materia perspirabilis retenta, ad intestina confertur, vbi irritando maiorem humorum adfluxum et copiosorem liquorum gastricorum et mucii secretionem ciet, et dysenteriam format. Si ductus biliferos minus vellicat, dysenteria mera simplex catarrhalisprehenditur. Quibus vero valde irritatis, cum maior bilis copia tam fecernatur, quam in intestina profundatur, characterem biliosum induit morbus. Et hic cum materia perspirabilis retenta vi sua febrim iam excitare possit, cacochylia etiam ab alia causa febrili pendet. Sic in feбри puerperarum, cum metastasis lactea ad intestina deposita irritet, inflammationem gignat, p) et simul in omnes vicinas partes vim exserere videatur, affluxumque humorum et cacochyliam paret: nouam cacochyliam elicere potest. Alit causa febrilis etiam si in loco ab intestinis longe remotissimo resideat: tamen ope neruorum, consensum inter locum adfectum et intestina neccentium, in organa secretoria agere, et colluuiem accumulare potest. Si quis e. g. graui capitis vulnere affigatur, hoc ipsum praeprius in systema biliferum vim exserere, et biliosas in duodenum effusiones videmus. Formatur itaque colluuiem, profus ab alia causa febrili pendens, quae iunctim febrim excitant complicatam, nempe bilioso-inflammatoriam. Sic febris variolosa biliosae indolem accipere potest. Quamdiu contagium variolosum, si insitionem variolarum institueris, nondum sanguini commixtum est, aegrotus feбри destitutus obseruatur; simulac vero sanguinem inuadat, illumque vi assimilandi in suum mutare studeat, febris sui generis oboritur, variolosa iure vocanda. Si corporis habitus ea indole apparet, vt partes haud valde irritabiles deprehendantur, neque in adductum irritamentum violenter agant, nec corpus ad effusiones biliosas propensum: lenem tantummodo febrim

E 3

animad-

o) VOGEL l. c. T. III. p. 195.

p) SELLE med. clin. p. 544.

animaduertimus, tam mitem subinde, vt animum intente obferuantem effugiat. Corpus vero, si maiori irritabilitate gaudeat, si incitamentum aegre ferat, et extrudere nitatur; si systema biliosum ad effusiones propensum: colluuiis in primis viis mox formatur, quae irritando febrim gignit, a primaria variolosa symptomatibus deflecentem, naturamque biliosam arguentem. Hic itaque febris variolosa suam reliquisse et biliosam indolem suscepisse videtur.

THESES.

T H E S E S.

I.

*Continentem febrium typum purgantium contraindicans esse
contendo.*

II.

*Grauidis magis conuenire videntur euacuantia quam venae-
sectio.*

III.

*Febrim puerperarum in systemate naturali proprium sibi
locum vindicare posse credo.*

IV.

*In exanthematicis morbis non tam ad exanthemata, quam
ad febrim respicere debet medicus practicus.*

V.

*Dysenterias epidemicas ex materia rheumatica originem
trahere contendo.*

VI.

*In perficienda humorum secretionem, et vasorum lymphatico-
rum et singularis quaedam fluentium particularum inter sese ad-
tractio haud exigua partes sibi vindicare videtur.*

VII.

Vasa placentae et uteri inter sese anastomosi non habent.

INDEX

CONTENTS

I. THE HISTORY OF THE

II. THE HISTORY OF THE

III. THE HISTORY OF THE

IV. THE HISTORY OF THE

V. THE HISTORY OF THE

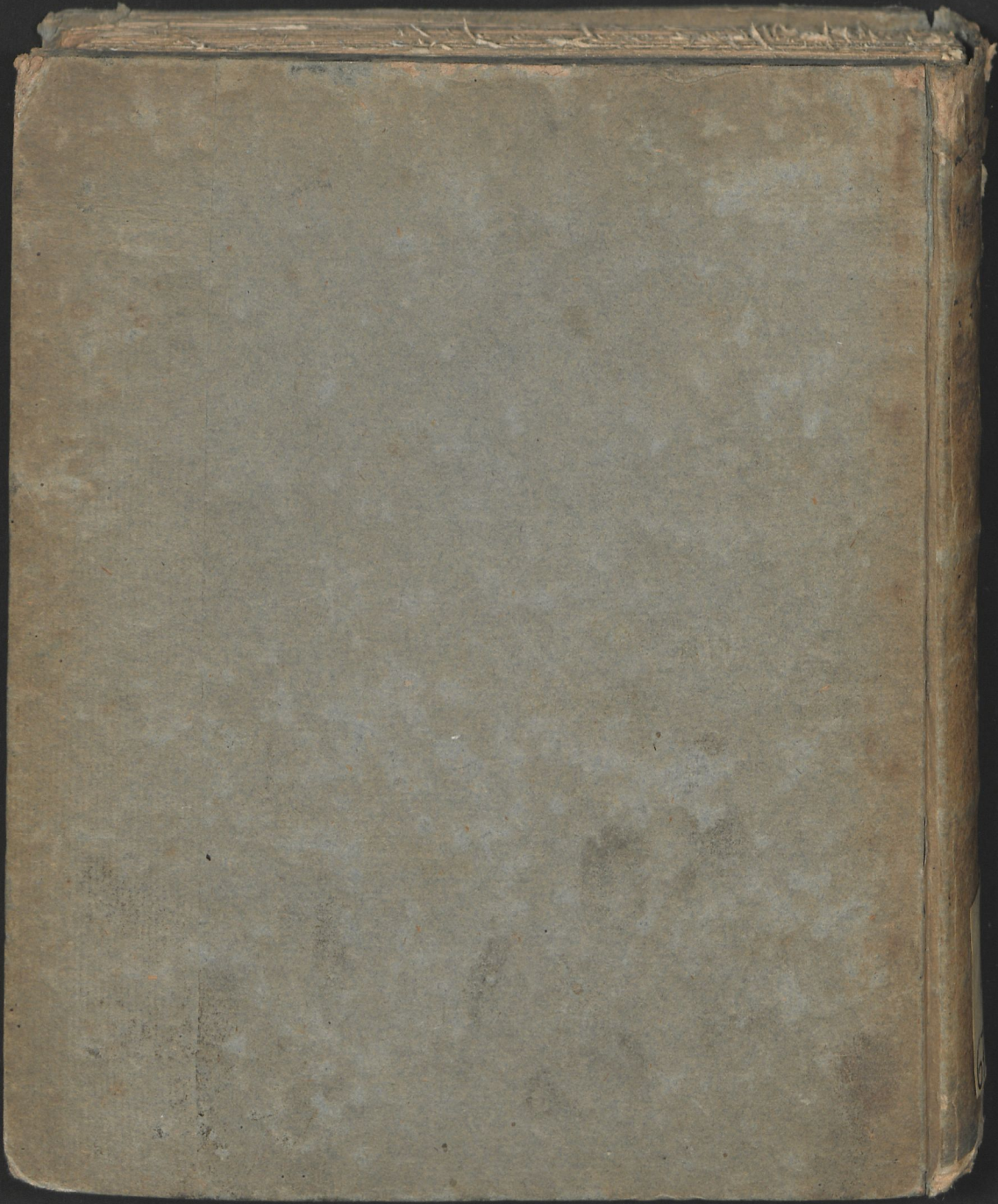
VI. THE HISTORY OF THE

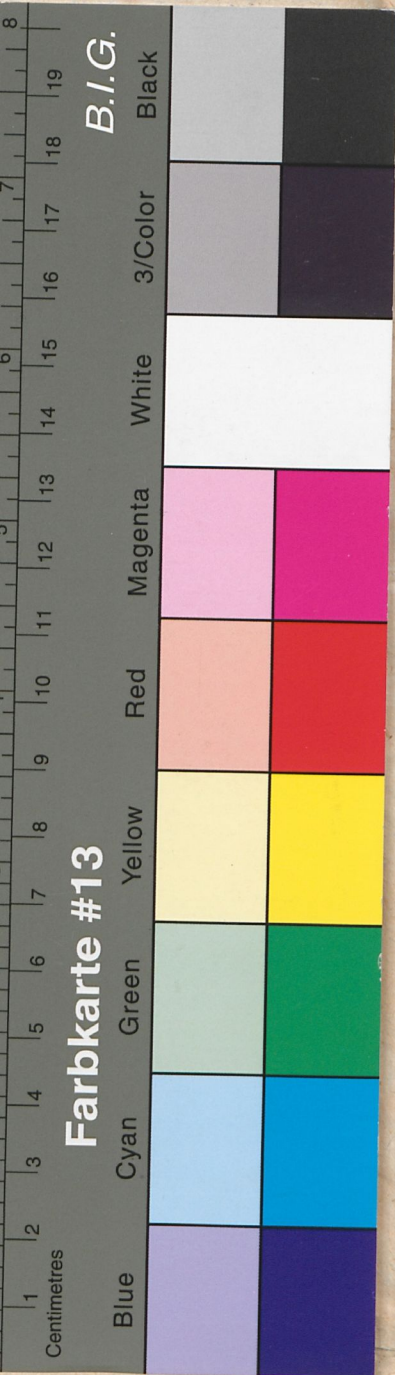

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
SISTENS DISQVISIONEM
QVATENVS CACOCXYLIA
CAVSA SIT FEBRIVM

QVAM
CONSENTIENTE INCLYTO MEDICORVM ORDINE

P R O
G R A D V DOCTORIS
MEDICINAE ET CHIRVRGIAE

RITE OBTINENDO
PVBLICAE ERVDITORVM CENSVAE
SVBIICIET

A V C T O R
ADOLPHVS FRIDERICVS HEMPEL

STRELIZIO - MEGAPOLITANVS.

DIE XXIV. OCTOBRIS MDCCLXXXIX.

GOTTINGAE
TYPIS JO. CHRIST. DIETERICH.

